

Allons enfants de la patrie-hie-hè! Quatorze juillet! En alweer smeerdag..

Analyse van Lex: tja wat moet je ervan zeggen. Muldersweer? Nou nee, niet echt. Isobaren ver uiteen met hier en daar een kleine L. Zijn er op deze kaart wel erg veel. Weinig wind uit Noordelijke richtingen en eventuele fronten ver uit de buurt. Een occlusiefrent nadert langzaam over de Noordzee, maar zal voorlopig nog van weinig invloed zijn. Voor poldermolenaars is er weinig te beleven. Door de aanhoudende droogte zou er in het verleden hooguit water worden ingelaten, maar malen zou niet aan de orde zijn, dus ook geen verdienste. Klompen maken, vissen, polderloten schoonmaken, in de tuin werken of wat je verder nog als bijbaantje had. Je zult maar molenaar zijn.

Het KNMI vindt er dit van: *zaterdag overdag zijn er zonnige perioden, het noordelijk kustgebied blijft gevoelig voor bewolking van zee. Het blijft vrijwel overal droog. Alleen in het uiterste zuidoosten is er een kleine kans op een bui. De middagtemperaturen lopen uiteen van 20°C aan zee tot lokaal 28°C in het zuidoosten. Er staat zwakke tot matige wind die meest noordelijk is.* (Bron: KNMI)

Vragen over het huiswerk

Hoofdstuk 13 geheel leren

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en welke onbelast?
2. Waarin verschillen de Groninger pelmolens van de Zaanse molens?
3. Waaraan kun je de pelmolen herkennen?
4. Vanaf welke windkracht kan er gepeld worden en wat voor soort wind heeft de molenaar het liefst?
5. Waarom zijn de pelmolens in Groningen langer doorgegaan dan in de Zaanstreek?
6. Hoe snel draait de pelsteen t.o.v. het gevlucht?
7. Waarom is de pelmolen uitgerust met twee pelkoppels?
8. Wat zijn slagbalken, waar dienen ze voor en waar zitten ze?
9. Waarom zitten er geen metalen banden om pelstenen?
10. Wat is de functie van het zoggat en waar kun je het vinden?
11. Wat is een rauwbeitel?
12. Wat is dust?
13. Hoelang duurt een gemiddelde pelgang?
14. Wat is de zifterij en waar dient hij voor?
15. Waar dient de waaierij voor?
16. Wat is een jakobsladder en waar dient hij voor?
17. Hoe worden al die extra werktuigen aangedreven?
18. Is het goed te doen om als molenaar alleen een pelmolen in bedrijf te houden?
19. Waarom liggen de pelkoppels niet gewoon op de maalvloer i.p.v. eronder met een extra vloer?
20. Wat is er nog mogelijk met een te kleine (minder dan 1.40 doorsnee) pelsteen?

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Hoofdstuk 13 geheel leren

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen belast en welke onbelast?
Met het beetje wind dat er is kan alles er wel voor. Of het belast ook wil valt maar af te wachten. Er wordt geen productie gedraaid.
2. Waarin verschillen de Groninger pelmolens van de Zaanse molens?
De Groninger molens hebben naast de twee pelkoppels meestal ook een maalkoppel, verder hebben de Zaanse molens een lichtwerk onder de pelstenen en de Groningse niet.
3. Waaraan kun je de pelmolen herkennen?
De pelmolens hebben een breed oppervlak en een diepe zeeg. Er is veel kracht nodig om te pellen.
4. Vanaf welke windkracht kan er gepeld worden en wat voor soort wind heeft de molenaar het liefst?
Vanaf windkracht 5 kan er worden gepeld en dan het liefst een regelmatige wind.
5. Waarom zijn de pelmolens in Groningen langer doorgegaan dan in de Zaanstreek?
In Groningen is gort (gepelde gerst) nog lang volksvoedsel gebleven, er bleef dus meer vraag naar gort.
6. Hoe snel draait de pelsteen t.o.v. het gevlucht?
De pelsteen draait gemiddeld 9 tot 10 x sneller dan het gevlucht.
7. Waarom is de pelmolen uitgerust met twee pelkoppels?
De pelmolen mag niet onbelast draaien vanwege op hol slaan. Als de voorloper wordt geleegd wordt de naloper gevuld. Zo kan de molen belast blijven draaien.
8. Wat zijn slagbalken, waar dienen ze voor en waar zitten ze?
Slagbalken zijn zware balken, soms bekleed met dik touw en dienen ter beveiliging van de pelstenen. Ze zitten tussen de beide pelkuipen in.
9. Waarom zitten er geen metalen banden om pelstenen?
Het pellen gebeurt tussen de buitenkant van de steen en het pelblik. Metalen banden zouden dit proces verhinderen.
10. Wat is de functie van het zoggat en waar kun je het vinden?
Het zoggat zit aan de onderkant van de pelsteen en zorgt voor aanzuiging van lucht tussen de steen en het pelblik. Hierdoor ontstaat een werveling waardoor de gerst weer omhoog wordt geslingerd.

11. Wat is een rauwbeitel?
Een rauwbeitel wordt gebruikt om aan de zijkant van de pelsteen enigszins schuin groeven aan te brengen. Ook hierdoor wordt de gerst omhoog geslingerd gedurende het pelproces.
12. Wat is dust?
Dust is pelmeel en afgeslepen kaf. Het werd wel gebruikt als diervoer en als er weinig kafdeeltjes inzaten werden er spekkendikken van gebakken. Een typisch Groningse lekkernij.
13. Hoelang duurt een gemiddelde pelgang?
I.v.m. ontwikkelende warmte tijdens het pellen werd na ca. anderhalve minuut de gort al weer afgelaten om daarna via de naloper nog enkele keren te worden gepeld tot een keer of vijf, zes toe.
14. Wat is de zifterij en waar dient hij voor?
In de zifterij wordt de gort op grootte gesorteerd over drie zeven, maar eerst wordt de gerst schoongeblazen en gesorteerd over diezelfde zeven.
15. Waar dient de waaierij voor?
De waaierij of wanmolen dient voor het schoonblazen van de gort, doppen en stof worden van de korrels afgeblazen en in het dusthok verzameld. Door de luchtstroom worden de gortkorrels op grootte gesorteerd.
16. Wat is een jakobsladder en waar dient hij voor?
De jakobsladder dient voor transport van gort en gerst naar bovenliggende zolders. Hierdoor werd het zware opluizen van zakken overbodig. In de Groninger molens komen ze minder voor dan in de Zaanse.
17. Hoe worden al die extra werktuigen aangedreven?
De waaierij en zifterij worden via de pelspillen aangedreven waarbij de touwsnaren of smalle riemen met een trekblok op spanning worden gehouden. Als het bijv. te hard gaat kunnen de trekblokken slippend worden gezet. De jakobsladder wordt ofwel elektrisch aangedreven of via de koningspil.
18. Is het goed te doen om als molenaar alleen een pelmolen in bedrijf te houden?
Nee, het pelbedrijf moet met minimaal twee mensen worden gedaan, immers als de voorloper wordt gelegegd moet tegelijkertijd de naloper worden belast en omgekeerd. Dit om te voorkomen dat de molen op hol slaat.
19. Waarom liggen de pelkoppels niet gewoon op de maalfloer i.p.v. eronder met een extra vloer?
Pure veiligheid. Er bestaat altijd kans dat de stenen door hun hoge snelheid uit elkaar kunnen spatten en dan kun je daar beter maar niet staan.
20. Wat is er nog mogelijk met een te kleine (minder dan 1.40 doorsnee) pelsteen?
Hij is nog te gebruiken als langzaam draaiende slijpsteen.

